

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ «

دانشگاه هنر اصفهان
دانشکده معماری و شهرسازی
گروه شهرسازی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش طراحی شهری

تدوین سند هدایت طراحی شهری در بافت تاریخی شهر قزوین

استاد راهنما:
دکتر محمد سعید ایزدی

استاد مشاور:
دکتر محمد مسعود

پژوهشگر:
نفیسه نشاطیان
خردادماه 1389

اظهار نامه دانشجو:

موضوع پایان نامه: سند هدایت طراحی شهری در بافت تاریخی شهر قزوین

استاد راهنما: دکتر محمد سعید ایزدی

اینجانب نفیسه نشاطیان دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش طراحی شهری دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اصفهان به شماره دانشجویی 8611404114 گواهی می نمایم که تحقیقات ارائه شده در این پایان نامه توسط شخص اینجانب انجام شده و صحت و اصالت مطالب نگارش شده مورد تأیید می باشد و در موارد استفاده از کار دیگر محققان به مرجع مورد استفاده اشاره شده است. به علاوه گواهی می نمایم که مطالب مندرج در پایان نامه تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه نشده است و در تدوین متن پایان نامه چارچوب مصوب دانشگاه هنر اصفهان را به طور کامل رعایت کرده ام.

امضاء دانشجو:

تاریخ:

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق، همچنین چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه کارشناسی ارشد، برای دانشگاه هنر اصفهان محفوظ است.
نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

دانشگاه هنر اصفهان
دانشکده معماری و شهرسازی
گروه شهرسازی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش طراحی شهری
آقای/خانم تحت عنوان:

تدوین سند هدایت طراحی شهری در بافت تاریخی شهر قزوین

ارایه شده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی از فعالیتهای تحصیلی لازم برای درجه‌ی کارشناسی ارشد که در تاریخ..... توسط هیأت داوران زیر بررسی و با نمره.....درجه به تصویب نهایی رسید

در تاریخ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه به تصویب نهایی رسید.)

- ۱- استاد/استادان راهنمای پایان نامه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا
- ۲- استاد/استادان مشاور پایان نامه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا
- ۳- استاد/استادان داور داخل گروه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا
- ۴- استاد/استادان داور خارج از گروه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا

مهر و امضای مدیر گروه

چکیده:

شهر پدیده‌ایست تاریخی و به همین سبب نمی‌تواند ارتباط خود را با گذشته انکار نموده یا بگسلد. بخش چشمگیری از این رابطه در کالبد شهر و به طور خاص در حوزه بافت قدیمی آن تجلی می‌یابد. بخش دیگر نیز در قالب فرهنگ، روابط اجتماعی، ذهنیت، خاطرات، آداب و باورهای مردم نهفته است. بنابراین تمامی داشته‌های تاریخی یک شهر اعم از آنچه که تجسم کالبدی دارد و چه آنهایی که بعد محسوس ندارند، همگی ارزشمند و شایسته حفاظت، حراست و احیا می‌باشند. اگر شهر در این بستر غنی به طور بطئی و آرام توسعه یافته و در طول زمان پیش رود، آنگاه می‌توان انتظار داشت که این ارزش‌ها که حامل پیام‌های ارزنده‌ای هستند در جهت همگرایی هویت فردی شهروندان و ایجاد یک هویت واحد موثر باشند.

اما این فرایند تاریخی در اوائل قرن حاضر و در پی نفوذ اندیشه مدرنیسم و مداخلات کالبدی وسیع در اندام شهر تا حد زیادی دچار انقطاع شده و سپس در سال‌های بعد بواسطه گسترده‌گی مهاجرت‌ها، افزایش نرخ شهرنشینی، گسترش‌های بدون برنامه و ناآگاهی مسئولین به ارزشمندی بافت تا حد زیادی رو به زوال داشته است.

در سال‌های اخیر نیز تهیه طرح‌های شتاب‌زده، سیاست‌گذاری‌های نامناسب و عدم تحقق برنامه‌های ساماندهی موجب فرسایش هرچه بیشتر بافت‌های ارزشمند و در نتیجه گسست آنها از بافت‌های مطلوب شهری گشته است. به طوری که برخی از این بافت‌ها از حیثه زندگی فعال و پویای شهری خارج شده و بسیاری دیگر نیز با انواع مشکلات اقتصادی، اجتماعی و کارکردی مواجه گشته‌اند.

امروزه مهمترین مسئله پیش رو در طراحی بافت‌های قدیمی شناسایی باقیمانده ارزش‌های کالبدی و غیر کالبدی و پیش‌بینی مسیری است که بتوان با حرکت تدریجی در آن این ارزش‌ها را در گام اول حفظ و حراست و در گام‌های بعدی تقویت و احیا نمود.

در این رساله سعی بر آنست که با این دیدگاه به بافت‌های تاریخی و به طور ویژه به بافت تاریخی شهر قزوین نگرینته شود و بدین ترتیب این مجموعه را که واجد ارزش‌های بسیار در ابعاد معنایی و عینی است به یک عرصه جاذب برای تمامی مردم اعم از ساکنین، شهروندان و گردشگران مبدل نمود. پیش‌بینی می‌شود که با ایجاد تحرک و به جریان انداختن پتانسیل‌های گردشگری در بافت، حیات شهری نیز به حدی از پویایی و فعالیت برسد که در آینده خود توان تقویت و توسعه خود را کسب نماید.

کلیدواژه: طراحی شهری، بافت تاریخی، سند هدایت طراحی شهری، چارچوب طراحی شهری، مرمت شهری.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	فصل اول: کلیات طرح تحقیق.....
2	طرح مسئله.....
3	ضرورت تحقیق.....
4	اهداف.....
5	راهنماها.....
5	ساختار رساله.....
6	پیشینه تحقیق.....
7	فصل دوم: پایگاه نظری.....
8	تعاریف و مفاهیم.....
11	اهمیت و ضرورت مطالعه بافت‌های تاریخی.....
15	رویکردهای مداخله در بافت‌های تاریخی.....
15	دیدگاه اول.....
16	دیدگاه دوم.....
17	دیدگاه سوم.....
18	تجربه جهانی مداخله در بافت‌های تاریخی.....
18	پیشینه.....
21	چارچوب اجرائی عرصه عمومی در مرکز شهر لیورپول.....
24	طراحی محدوده تاریخی شهر فاس.....
26	طراحی مرکز شهر فردریکسبرگ.....
27	بهسازی و مرمت شهر باث.....
29	نتیجه‌گیری از تجربیات جهانی.....
30	تجربه‌های ایرانی مداخله در بافت‌های تاریخی.....
30	پیشینه.....
34	طرح بهسازی و نوسازی مرکز شهر کرمانشاه.....
36	مداخله در بافت مسئله دار شهر بیرجند.....
37	مداخله در مرکز شهر شیراز.....
41	نتیجه‌گیری از تجربیات داخلی.....
41	ابعاد موضوع.....
43	زمینه تاریخی.....

44.....	زمینه عملکردی
47.....	زمینه دسترسی
50.....	زمینه کالبدی
51.....	زمینه اجتماعی و فرهنگی
52.....	زمینه بصری
55.....	فصل سوم: روش شناسی تحقیق
56.....	سوالات تحقیق
56.....	سیاست و سمت گیری طرح
57.....	روش تحقیق
58.....	فصل چهارم: سنجش وضعیت
59.....	مسئله کاوی
62.....	سنجش وضعیت حوزه استراتژیک
62.....	موقعیت شهر قزوین
64.....	نظام عملکردی
66.....	سازمان فضائی
67.....	مطالعات تاریخی
82.....	مطالعات گردشگری
83.....	نتیجه گیری
84.....	سنجش وضعیت حوزه محلی
84.....	بازشناسی محدوده
87.....	شناسائی نواحی همگن
88.....	هسته تاریخی شهر
89.....	ارزش نگاری بافت
100.....	نظام فعالیت
100.....	عملکرد منطقه تاریخی در شهر
101.....	نظام کاربری اراضی
106.....	قرارگاه های رفتاری
107.....	جمع بندی
108.....	مطالعات دسترسی
108.....	جایگاه محدوده در شهر
109.....	سلسله مراتب شبکه راه
112.....	مطالعات پارکینگ
113.....	حرکت پیاده
114.....	حمل و نقل عمومی

114	جمع‌بندی
115	مطالعات کالبدی
115	سازمان فضائی
118	گونه شناسی بافت
120	فضای شهری
121	جمع‌بندی
122	مطالعات اجتماعی
122	سازمان اجتماعی بافت
123	امنیت اجتماعی
124	جمع‌بندی
125	نظام سیما و منظر
125	سازمان بصری بافت تاریخی
126	سیمای جداره ها
127	سیمای بام
128	سیمای زمین
128	کیفیت محیط ادراکی
133	اسناد فرادست در نسبت با بافت تاریخی شهر
138	فصل پنجم: تجزیه و تحلیل
139	تحلیل موضوعی
145	تحلیل موضعی
152	فصل ششم: اسناد طراحی
153	بیانیه چشم انداز
154	اهداف کلان
155	راهبردها
156	سیاست‌ها
169	الگوهای مفهومی
164	برنامه عملیاتی
171	جزئیات طرح
173	منابع و ماخذ

فهرست جداول

صفحه	عنوان
93.....	جدول (1-4) تحلیل کیفی بناهای تاریخی.....
94.....	جدول (2-4) تحلیل کیفی بناهای تاریخی.....
95.....	جدول (3-4) تحلیل کیفی بناهای تاریخی.....
96.....	جدول (4-4) تحلیل کیفی بناهای تاریخی.....
97.....	جدول (5-4) تحلیل کیفی بناهای تاریخی.....
98.....	جدول (6-4) تحلیل کیفی بناهای تاریخی.....
99.....	جدول (7-4) تحلیل کیفی بناهای تاریخی.....

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
22	تصویر 2-1: طرح استراتژیک مرکز شهر لیورپول
23	تصویر 2-2: عرصه های عمومی پیشنهادی در مرکز شهر لیورپول
23	تصویر 2-3: شبکه راه‌ها در مرکز شهر لیورپول
35	تصویر 2-4: جایگاه محله فیض آباد در شهر کرمانشاه
35	تصویر 2-5: نمونه‌ای از طرح نوسازی و بهسازی بافت فیض آباد
37	تصویر 2-6: نمایی از بافت قدیمی شهر بیرجند
37	تصویر 2-7: نمایی از بافت قدیمی شهر بیرجند
37	تصویر 2-8: نمایی از بافت قدیمی شهر بیرجند
49	تصویر 2-9: بوستون، مسیر آزادی
62	تصویر 4-1: موقعیت شهر، شهرستان و استان قزوین در نظام تقسیمات سیاسی کشور
65	تصویر 4-2: پهنه‌های فعالیتی در شهر قزوین
65	تصویر 4-3: پهنه‌های اشتغال در شهر قزوین
66	تصویر 4-4: سازمان فضائی شهر قزوین
67	تصویر 4-5: خاستگاه اولیه شهر
68	تصویر 4-6: احداث حصار هارونی
68	تصویر 4-7: شهر قزوین در دوران اسلام
69	تصویر 4-8: شهر دو قطبی دوره سلجوقی
70	تصویر 4-9: توسعه شهر در دوران سلجوقی
70	تصویر 4-10: ساختار مرکز شهر
70	تصویر 4-11: نقشه قزوین ترسیم شده توسط زکریای رازی
71	تصویر 4-12: شهر قزوین تا پیش از دوره صفوی
74	تصویر 4-13: ساختار اصلی شهر در دوره صفوی
75	تصویر 4-14: استفاده از بازار به عنوان حلقه اتصال
75	تصویر 4-15: استفاده از خیابان به عنوان مفصل
77	تصویر 4-16: شکل‌گیری سبزه میدان در دوره پهلوی اول
78	تصویر 4-17: احداث خیابان راه آهن با شکافتن بافت در دوره پهلوی
78	تصویر 4-18: احداث خیابان راه آهن با شکافتن بافت در دوره پهلوی
81	تصویر 4-19: سیر تحول شهر در دوره های مختلف

- تصویر 4-20: ساختار شهر در اواخر قاجار 85
- تصویر 4-21: نواحی همگن در بافت تاریخی شهر قزوین 87
- تصویر 4-22: عبور مهمترین دسترس‌یهای شهر از میانه بافت تاریخی 88
- تصویر 4-23: وجود مهمترین کاربری‌های شهری در بافت تاریخی 88
- تصویر 4-24: هسته تاریخی شهر 88
- تصویر 4-25: حریم بناهای تاریخی 90
- تصویر 4-26: سلسله مراتب مراکز شهری (مرکز شهر، مراکز منطقه‌ای، مراکز محله) 101
- تصویر 4-27: بازار و راسته‌های تجاری 103
- تصویر 4-28: پراکنش کاربری‌های مذهبی 105
- تصویر 4-29: پراکنش فضاهای سبز 105
- تصویر 4-30: گونه‌های مختلف سفرهای سواره در بافت تاریخی 109
- تصویر 4-31: سلسله مراتب شبکه راه 110
- تصویر 4-32: ساختار شطرنجی شبکه راه ها 111
- تصویر 4-33: ساختار خیابان طالقانی امام خمینی 111
- تصویر 4-34: موقعیت پارکینگ‌های عمومی 112
- تصویر 4-35: موقعیت پارکینگ ها در نسبت بافت تاریخی و مرکز شهری 112
- تصویر 4-36: تراکم حرکت پیاده 113
- تصویر 4-37: سازمان فضائی درجه 1 در مرکز شهر 116
- تصویر 4-38: ساختار شطرنجی بلوک‌های شهری 118
- تصویر 4-39: ساختار ارگانیک بافت درون بلوک‌ها 118
- تصویر 4-40: گونه شناسی بافت 119
- تصویر 4-41: پراکنش نشانه‌های مصنوع در بافت 130
- تصویر 4-42: موقعیت مهمترین گره‌های شهری 132
- تصویر 6-1: پهنه محله دیمچ 159
- تصویر 6-2: اصلاحات پیشنهادی در ساختار مرکز شهر 160
- تصویر 6-3: سلسله مراتب پیشنهادی فضاهای شهری 160
- تصویر 6-4: آرامسازی در محدوده مرکز شهر 161
- تصویر 6-5: مسیر گردشگری پیشنهادی - با اولیت پیاده 161
- تصویر 6-6: شالوده پیشنهادی 162
- تصویر 6-7: جزئیات طراحی 171
- تصویر 6-8: جزئیات طراحی 172

فهرست نقشه‌ها

صفحه	عنوان
86	نقشه 4-1: شهر قزوین در سال 1919
91	نقشه 4-2: ابنیه تاریخی
92	نقشه 4-3: ابنیه تاریخی
102	نقشه 4-4: کاربری اراضی شهری
117	نقشه 4-5: سازمان فضائی بافت
145	نقشه 5-1: تحلیل موضوعی
146	نقشه 5-2: تحلیل موضوعی
147	نقشه 5-3: تحلیل موضوعی
148	نقشه 5-4: تحلیل موضوعی
149	نقشه 5-5: تحلیل موضوعی
150	نقشه 5-6: تحلیل موضوعی
151	نقشه 5-7: تحلیل موضوعی
164	نقشه 6-1: طرح
165	نقشه 6-2: طرح
166	نقشه 6-3: طرح
167	نقشه 6-4: طرح
168	نقشه 6-5: طرح
169	نقشه 6-6: طرح
170	نقشه 6-7: طرح

1-1- طرح مسئله:

توجه به بافت‌های موجود شهری به طور عام و بافت‌های تاریخی به طور خاص در جهان از پیشینه‌ای نسبتاً طولانی برخوردار است. این امر متناسب با موقعیت، شرائط و نیازمندی‌های فضا ابعاد گوناگون کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و... داشته است. در کشور ما ضمن آنکه این مسئله از سابقه کمتری برخوردار است، رویکردهای مواجهه با مسئله نیز عمدتاً تک‌بعدی و نیز معطوف به تعداد معدودی از شهرها بوده و در دیگر شهرها، مراکز قدیمی غالباً رو به زوال و رکود دارند. این در حالیست که چنانچه عملکرد مطلوبی از شهر مورد انتظار باشد، بدون شک بایستی شهر را مجموعه‌ای مرکب از هسته‌های قدیم و جدیدی ببینیم که سرزندگی و پویایی توأمان آنها، معنا و مفهوم مناسبی از شهر را رقم می‌زند.

اما امروزه از آنجا که ساختار جدید شهر نقش خود را به عنوان حلقه واسط میان گذشته و آینده به فراموشی سپرده است، میان کالبد جدید و قدیم شکاف قابل ملاحظه و بسیار عمیقی بوجود آمده است. در این بین پیکره جدید با کالبد و عملکردی متفاوت و معماری ستیزه‌جوی خود هسته قدیم شهر را به رکود کشانده است. به ویژه آنکه نگرش "حفاظت" و دیدگاه "موزه" ای به برخی از ابنیه تاریخی موجود، موجب دامن زدن بر این امر گردیده است. این هسته‌های تاریخی به دلیل نداشتن ابزار کافی برای ادامه حیات، توانایی لازم را برای حرکت به موازات بخش‌های نوساز شهر و نیز پاسخگویی به نیازهای شهروندان را نداشته و به مجموعه‌ای ناتوان و مشکل‌زا بدل شده است. مشکلاتی که در خصوص شهر قزوین در قالب ناهنجاری‌های اجتماعی و رفتاری، وجود فضاهای متروکه و غیر قابل دفاع، انزوای فضاهای ارزشمند تاریخی در بخشی از محدوده مرکز شهر و یا استفاده نابجا از آنها و تراکم بالای فعالیتی و معضلات ناشی از آن در بخش‌های دیگر، نمود یافته‌اند.

جنبه‌های مختلف مجموعه‌هایی این چنینی، خود موجب بروز تناقضات متعددی است. فضا بلحاظ وجهه تاریخی نیازمند رویکردهای حفاظتی، بلحاظ داشتن مرکزیت نسبت به کل شهر نیازمند تقویت و توسعه و به لحاظ عملکردهای خاصی چون بازار نیازمند توجه به فعالیت‌هایی متفاوت و گاه متناقض با فضاهای آرام و دلپذیر همگانی خواهد بود. در برخی موارد نیز ارزش‌های تاریخی مجموعه موجب می‌گردد که فضا نه تنها در مقیاس شهر بلکه به عنوان یک مرکز گردشگری در مقیاس ملی و حتی فراملی مطرح گردیده و مقتضیات خاص خود را بطلبد.

این در حالیست که امروزه با رشد سریع شهرها و نیازبه فضاهای جدید، دست اندازی فکرنشده به فضاهای ارزشمند قدیمی امری عادی شده است. از سویی دیگر شهروند امروزی به دلیل درگیری با سیستم پیچیده زندگی شهری،

نیازهای جدیدی داشته و در مواجهه با کالبد قدیم که دیگر پاسخگوی نیاز وی نیست نوعی بی‌علاقگی از خود نشان می‌دهد.

بافت قدیم شهر قزوین با برخورداری از سابقه تاریخی درخشان در نظام شهرنشینی ایران و آثار متعدد و ارزشمند برجای مانده از گذشته برغم آنکه بسیاری از مشکلات ذکر شده را تجربه نکرده است اما پیش‌بینی می‌شود که در صورت عدم رسیدگی و اقدامات عاجل در این زمینه بزودی با حجم بالایی از مشکلات مواجه گردد.

در حال حاضر پراکندگی آثار تاریخی و نبود شبکه‌ای منظم که آنها را به یکدیگر متصل نموده و کارکردی متقابل و پیوسته میانشان ایجاد نماید؛ موجب شده تا بسیاری از این آثار دچار انزوا شده و بواسطه همین مهجوریت روند فرسایش را با سرعت بیشتری طی نمایند. در صورتی که این پتانسیل فضائی از طریق ساخت بناهایی با کاربری‌های مناسب، ایجاد فضاهای عمومی متعدد و توسعه فضاهای باز از طریق آزاد سازی عرصه‌ها -به ویژه در مجاورت ابنیه تاریخی- تقویت شود، می‌توان امیدوار بود که این پهنه به عنوان حوزه‌ای قوی و کارآمد در مقیاس شهری و فراشهری، عملکردی مناسب داشته باشد.

علاوه بر موارد یاد شده، ناهنجاری‌های اجتماعی، استفاده نادرست از فضاها، عدم تمایل برخی گروه‌های اجتماعی به حضور در فضا و مشکلاتی از این دست، ارائه طرحی منسجم و هدفمند را برای سامان بخشیدن به محدوده و کاستن از این تناقضات و نقائص ضروری می‌سازند.

1-2- ضرورت تحقیق:

بافت مورد مطالعه همانند بسیاری از بافت‌های کهن شهری دارای پشتوانه‌ای عظیم از هویت تاریخی و ملی است. این پتانسیل در صورت بهره‌برداری مناسب می‌تواند ساختار فضائی، اقتصادی و اجتماعی شهر را دگرگون سازد. می‌توان گفت تمامی مراجع بالاتر و طرح‌های فرادست همواره بر بهره‌گیری از این توان تاکید داشته‌اند. اما این رویکرد در کمتر طرحی بعد عملی به خود گرفته است. حتی انتخاب شهر قزوین به عنوان پایلوت گردشگری نیز تحول مشهودی در وضعیت بافت برجای نگذاشت. از این رو ضروری به نظر می‌رسد که توصیه‌ها و سیاست‌های پیش‌بینی شده در طرح‌های پیشین به طرح‌های اجرائی نزدیک‌تر گردد.

برخی دیگر از دلالتی که تهیه طرحی یکپارچه و دارای مقیاس کلان را برای بافت تاریخی شهر قزوین ضروری می - سازند؛ از این قرارند:

- نیاز شهر قزوین به مرکزی قوی و پویا برای انسجام بخشیدن به کل ساختار شهر.
- وجود ارزش های کالبدی و تاریخی غیرقابل انکار در بخش هایی از محدوده که اکنون یا در انزوای کامل قرار دارند و یا بواسطه استفاده های نابجا در حال تخریب می باشند.
- وجود مرکز عمده تجاری شهر در قالب مجموعه بازار و ضرورت ها و الزامات آن که در حال حاضر به دلیل عدم توجه خود موجد انواع مشکلات گردیده است.
- پائین بودن سرانه فضاهای همگانی و فقدان فضاهای شهری مناسب در راستای احیاء حیات مدنی شهر.
- نابهنجاری های اجتماعی و عدم استقبال کلیه اقشار جامعه از فضا.

1-3- اهداف:

بر اساس مجموعه مواردی که در بخش های پیشین اشاره شد این رساله در نظر دارد تا طی فرایندی تعریف شده با ارائه توصیه هایی در قالب چارچوب طراحی شهری ضمن بهبود کیفیت زندگی در حوزه تاریخی شهر قزوین، آن را شایسته پذیرش گردشگر نماید.

در این مسیر ضروری است تا تفکیکی میان حوزه های مختلف عملکرد بافت منظور بعمل آید. بافت در مقیاسی وسیع باید نقش گردشگری خود را در مقیاس های ملی و فراملی ایفا نماید، در مقیاس میانی مرکزیت عملکردی و ذهنی شهر باشد و در مقیاسی خرد به عنوان بستری از قدیمی ترین محله های شهر، کیفیت مطلوب سکونت را تامین نماید. از این رو می توان منطبق بر کارکردهای یاد شده اهداف طراحی در بافت تاریخی شهر قزوین را نیز چنین تدوین نمود:

1. تبدیل حوزه تاریخی شهر به مرکز گردشگری؛
2. ایجاد یک مرکز فعال شهری با ساختار کالبدی هم شأن؛
3. بازگرداندن مطلوبیت سکونت به حوزه تاریخی به مثابه کانون هویت بخش.

1-4- راهبردها:

مجموعه مطالعات و سنجش‌های بعمل آمده در پژوهش در نهایت با این هدف صورت می‌گیرند که ترسیم شرایط مطلوب با واقع‌بینی بیشتری صورت گرفته و مسیر رسیدن به این شرایط نیز روشن‌تر گردد. دستاورد طرح در ترسیم این مسیر، راهبردهائی است که در راستای تحقق اهداف کلان یاد شده باشند. این راهکارها علاوه بر آنکه منطبق با اهداف کلان و خرد طرح دسته بندی شده‌اند، در زمینه‌های عملکردی، ارزش تاریخی، دسترسی، کالبدی، اجتماعی و بصری نیز تفکیک شده‌اند. در نهایت نیز راهبردها به کمک ترسیمات مصداقی و بیان گرافیکی به مرحله عمل و اجرا نزدیک‌تر گردیده‌اند.

نکته قابل ذکر در این میان آنست که راهبردهای نهائی طرح عمدتاً مبتنی بر سیاست‌گذاری است و بواسطه ماهیت و موضوع رساله از پرداختن به جزئیات اجتناب می‌شود. چرا که طراحی جزئیات در وهله اول در این مقیاس از طرح‌ها نمی‌گنجد و در نگاهی دیگر تصمیم‌گیری برای تمامی عناصر و جزئیات شهری در طرح‌های فرادست نوعی یکنواختی را به سیمای شهر تحمیل می‌نماید. بنابراین به نظر می‌رسد که اگر چنین طرحی در مقیاس میانی، یعنی در فرودست‌ طرح‌ها و سیاست‌های شهری و در فرادست‌ طرح‌های موضعی تنها نقش راهبردی برعهده داشته باشد، با موفقیت بیشتری قرین خواهد بود.

1-5- ساختار رساله:

فرایند تهیه این طرح شامل تشریح موضوع بافت‌های تاریخی و تفکیک ابعاد موضوع به زیربخش‌های مربوطه (گست) و تصمیم‌گیری برای هر یک از این موارد و در نهایت همگرایی دوباره میان آنها بمنظور ارائه طرحی منسجم (پیوست) می‌باشد که این پروسه در قالب بخش‌های کلی سنجش، تحلیل، هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری و در نهایت تدوین سند طراحی انجام می‌گردد.

اما این ساختار برای آنکه قابلیت سامان‌بخشیدن به مجموعه فعالیت‌های صورت گرفته را داشته باشد، نیازمند یک فرایند جزءنگرتر است که رئوس آن به شرح زیر می‌باشد:

بخش اول- پایگاه نظری؛ شامل: تعاریف و مفاهیم، اهمیت و ضرورت موضوع، رویکردهای مواجهه با بافت‌های تاریخی، تجارب ایران و جهان در امر مرمت شهری و ابعاد موضوع بافت‌های تاریخی.

بخش دوم - مطالعه موردی؛ شامل: مسئله کاوی، سنجش وضعیت حوزه‌های استراتژیک و محلی و تحلیل داده‌ها.

خروجی بخش اول چارچوبی است مفهومی و نظری از نحوه برخورد با بافت‌های تاریخی و خروجی بخش دوم ترسیم نیم‌رخ از بافت تاریخی شهر قزوین. بدین ترتیب می‌توان با ترکیب و تلفیق این دو دسته از داده‌ها و بکارگیری داده‌های فصل نخست در حاصل فصل دوم به تحقق اهداف تعریف شده برای طرح نائل آمد.

این بخش از فرایند طرح با تدوین چشم‌اندازی برای آینده مطلوب حوزه آغاز شده و با تدقیق اهداف کلان در قالب اهداف خرد و ارائه راهکارهایی برای نیل به هر یک از آنها، مسیر رسیدن به این چشم‌انداز نیز ترسیم می‌گردد. در نهایت از مجموعه این فعالیت‌ها می‌توان چارچوبی اجرایی برای بافت تاریخی شهر ارائه داد.

1-6- پیشنهاد تحقیق:

مراکز تاریخی شهرها، علیرغم برخورداری از پتانسیل‌ها و قابلیت‌های متعدد، عموماً واجد مشکلات و معضلات متعددی هستند. گاه با رکود مواجه بوده و گاه تراکم بالای فعالیتی مشکلات خاص خود را برای محدوده و یا با دیدگاه کلان برای کل شهر بوجود آورده است. بدین ترتیب این امر، امروزه به یکی از مباحث روز شهرسازی کشور تبدیل شده است. نمود این امر را می‌توان در تهیه و تدوین طرح‌های متعدد برای مراکز قدیمی شهرهای ارومیه، کرمانشاه و سمنان جستجو نمود. شهر قزوین نیز فارغ از دغدغه‌های این چینی نبوده و توجه مسئولین امر به این محدوده به خوبی مؤید این ادعاست.

هرچند که تا کنون نسبت به تهیه طرح ساماندهی در مقیاس کل عرصه مورد مطالعه اقدام نشده است، اما تهیه طرح‌های موضعی چون ساماندهی جداره خیابان‌های امام خمینی و سپه، تملک و طراحی محدوده آب‌انبار و مدرسه سردار و مرمت مجموعه سعدالسلطنه از جمله اقداماتی است که در سالهای اخیر در جهت کاستن از مشکلات این منطقه تهیه شده‌اند. همچنین سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی قزوین نیز در راستای بهره‌گیری بیشتر از توان محدوده مرکزی شهر طرح "تجمیع و احیاء دولتخانه صفوی" را در دستور کار قرار داده است.

موضعی و موردی بودن اغلب طرح‌ها و مطالعات صورت گرفته و فقدان چشم‌انداز یا سیاستی فرادست که تمامی این طرح‌ها را سامان ببخشد، موجب شده که این اقدامات پراکنده حتی در مواردی موجبات گسست هرچه بیشتر بافت را فراهم آورند.